

БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са статистически данни, публикувани до 17 септември 2019 г.

#7/2019

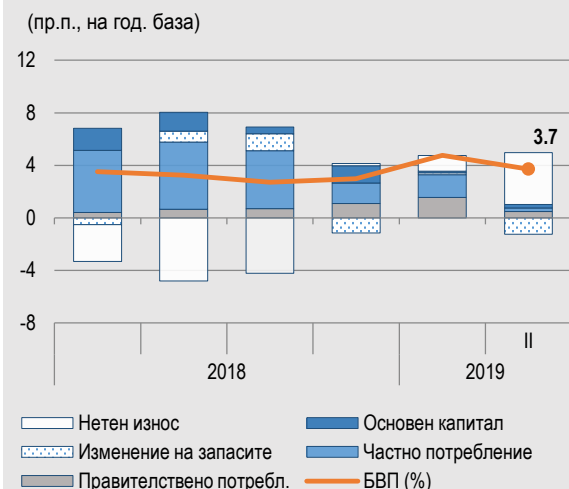

Брутен вътрешен продукт

През второто тримесечие на 2019 г. БВП продължи да нараства, подкрепен от нетния износ. Растежът достигна 3.7% на годишна база (сезонно неизгладени данни) и се забави спрямо 4.8% през първо тримесечие, при почти неутрален принос на вътрешното търсене, поради спад в изменението на запасите. Инвестициите в основен капитал се увеличиха с 1.3% при 0.6% през първо тримесечие. Ускорението отразяваше по-високи разходи за публични инвестиции. В същото време растежът на частното и публичното потребление беше по-слаб. Тези развия в комбинация с по-ниския ръст на износа доведоха до намаление на вноса.

От страна на предлагането, растежът на брутната добавена стойност се ускори. Темпът достигна 3.9% на годишна база с най-голям принос от *държавно управление и операции с недвижими имоти*. Добавената стойност в *строителството* се увеличи с 6.6%, след отчетен спад през първото тримесечие.

Граф. 1 Приноси за растежа на БВП

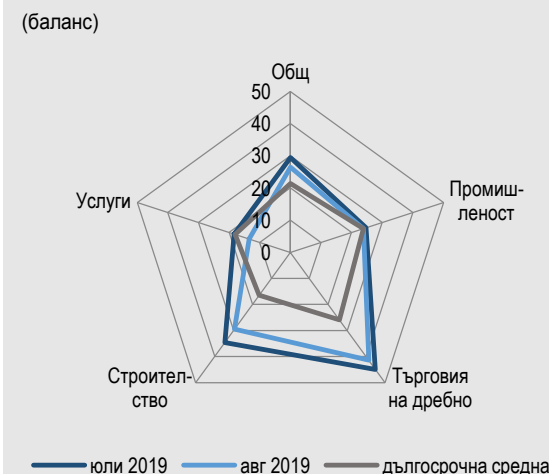
Източник: НСИ

Краткосрочна бизнес статистика

След слабото представяне през юни, краткосрочните индикатори отчетоха положително развитие през юли. Производството и оборотът в *промишлеността* се повишиха, подкрепени от продажбите и за вътрешния, и за външния пазар. Производството на *хранителни продукти* и *производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия* имаха основен принос за повишения оборот в страната, докато *производството на химически продукти* подкрепи растежа на оборота за износ. Строителната продукция също следваше възходяща тенденция, основно в резултат на повишението при сградното строителство. Същевременно, *продажбите на компютри и програмни продукти* и *търговията с битова електроника* отчетоха най-голямо нарастване сред секторите в търговията на дребно.

През август общият показател за бизнес климата продължи да се понижава, но ос-

Граф. 2 Бизнес климат по сектори

Източник: НСИ

тана над дългосрочната си средна стойност. Месечната стойност бе 3.1 пункта по-ниска в сравнение с юли, поради по-неблагоприятна оценка за настоящата бизнес ситуация във всички сектори и влошаване на очакванията. По-негативните очаквания на домакинствата през август доведоха и до намаляване на показателя за доверие на потребителите.

Пазар на труда

През второ тримесечие участието в работната сила продължи да се увеличава в резултат на активиране в условията на намаление на трудоспособното население. Работната сила (15-64 г.) нарасна с 1.4% на годишна база, подкрепяйки растежа на коефициента на икономическа активност на населението до 73.8%. Броят на заетите бе по-висок във всички 10-годишни възрастови групи, като растежът при лицата между 15-24 г. и 25-34 г. бе първи от началото на 2018 г. Като се имат предвид неблагоприятните демографски тенденции, всеобхватното повишаване на заетостта бе свързано

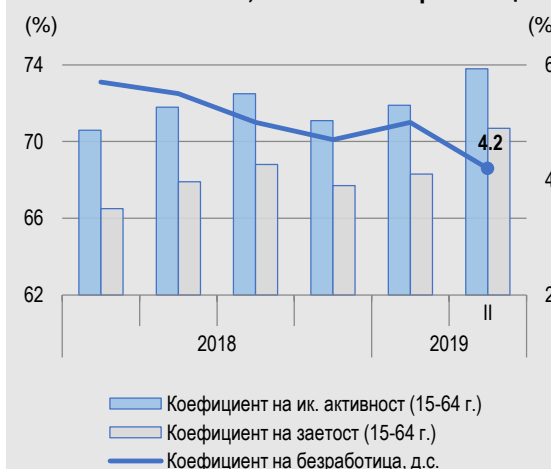
с по-високо участие на пазара на труда. Нарасналите възможности за заетост се отразиха в намаление на коефициента на безработица до исторически най-ниска стойност от 4.2% (НРС).

Растежът на заетостта (ЕСС 2010) леко се ускори до 0.2% през второ тримесечие в резултат основно на услугите. Броят на заетите в *селското стопанство* продължи да намалява, докато нарастването на показателя в *индустрията* бе подкрепено от *строителството*, но ограничено от негативната динамика в *индустрия без строителство*. Създаването на работни места в услугите имаше широка подкрепа от включените в сектора поддейности.

Производителност

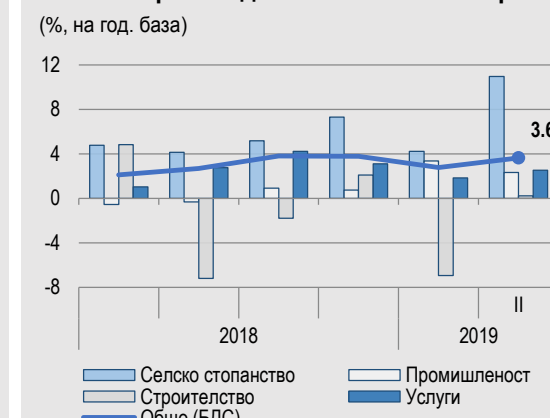
Растежът на производителността се ускори до 3.6% на годишна база през второ тримесечие спрямо 2.8% през първо, подкрепен от реалното увеличение на БДС във всички икономически сектори. Водещ принос имаша *услугите*. В *индустри-*

Граф. 3 Коефициенти на икономическа активност, заетост и безработица

Източник: НСИ

Граф. 4 Реален растеж на производителността по сектори*

* От БДС в услугите не е изваден условно начисленият наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Източник: НСИ, МФ

ята бе отчетен по-нисък темп на нарастване, но в *преработващата промишленост*, която в най-голяма степен е изложена на външна конкуренция, динамиката на показателя остана значителна (8.8%). Компенсацията на един нает се повиши, като темпът от 11.5% на годишна база бе близък до предходното тримесечие (11.2%). Наблюдаваната възходяща тенденция отразяваше положителния базов ефект в сектора на услугите (13%), докато нарастването на доходите в индустрията бе 8.8%. Развитието на производителността и компенсациите на един нает обусловиха растежа на номиналните РТЕП до 7.7%. Същевременно, динамиката на показателя в *преработващата промишленост* продължи да бъде отрицателна, отразявайки слаб натиск от страна на разходите за труд в експортно-ориентираните дейности.

Инфлация

Цените на храните и услугите имаха най-голямо влияние за инфлацията на годишна база през юли и август. След ускорение до 2.6% през юли, през август инфлацията се забави до 2.5%. През месеца приносът на *енергийните стоки* към общата ценова динамика беше много нисък. Същевременно цените на *храните* се повишиха с 5.1%, а на *услугите* - с 3.6% спрямо август

на 2018 г. Ускореното поскъпване на *храните* от началото на годината, заедно с повишението на заплатите, се отрази върху цените на някои услуги като обществено хранене, които нараснаха с 5.6% през август.

Базисната инфлация, която изключва енергийните стоки и непреработените храни, се ускори до 2.9% през юли, а през август се забави до 2.7%.

Външен сектор

През юни балансът по текущата сметка се подобри спрямо същия месец на предходната година, подкрепен от всички подсметки. Натрупаният от началото на годината излишък достигна 3% от прогнозния БВП. През юни, възходящата динамика в търговията беше прекъсната. Понижение бе отчетено при износа и в по-голяма степен при вноса. Износът на стоки намалю с 2.7% спрямо същия месец на 2018 г., а вносът – с 11.2%. Водещо и за двете изменения бе понижението на търговията както със страни от ЕС, така и с трети държави. Износът на услуги спадна с 3% поради по-ниски приходи от пътнически и транспортни услуги. Вносът на транспортни услуги се понижи за втори пореден месец и беше основен фактор за общия спад на вноса на услуги (-9%). Получените средства по програми на ЕС продължиха да нарастват.

Към края на юни брутният външен дълг се понижи до 57.7% от прогнозния БВП с положителен принос от всички институционални сектори.

Финансов сектор

Растежът на кредита за частния сектор се забави през юли, повлиян от значителния спад на лошите и реструктурирани кредити. Годишният му темп се понижи до 6.5% при 6.8% месец по-рано и поради по-слабото нарастване на кредита за нефинансови предприятия (4.3% при 4.6% в края на юни). Кредитите за домакинства продължиха ускорението си, нараствайки годишно с 8.7%, водени от по-бързото увеличение на потребителските и жилищните кредити.

Среднопретегленият лихвен процент по кредити нарасна през юли спрямо предходния месец, поради по-високите стойности на средния процент по потребителски кредити. Цената на корпоративните и жилищните кредити се понижи за същия период.

Международните валутни резерви на БНБ се свиха през август, след като плащането по договора с правителството на САЩ за придобиване на нови бойни самолети беше осъществено от депозита на правителството в централната банка. Резервите се понижиха с 2.9% до 24.8 млрд. евро, отразявайки трансфера към бюджета

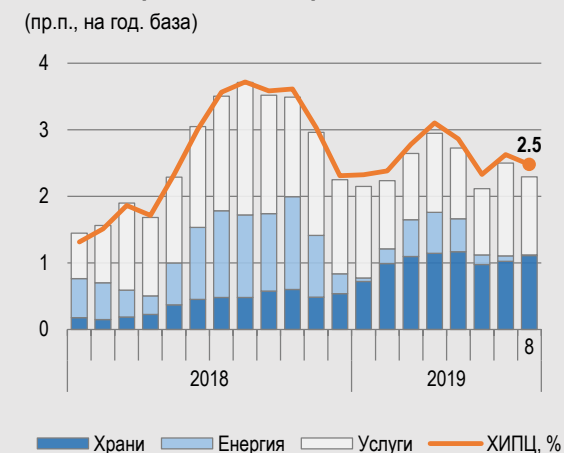
на Министерство на отбраната, който доведе до понижението на депозита на правителството с 15.8% в края на август спрямо предходния месец.

Фискален сектор

Натрупаният бюджетен излишък продължи да нараства на годишна база и в края на юли достигна 2.8% от прогнозния БВП, изравнявайки съотношението от предходния месец. Приходите нараснаха с двуцифрен темп (15.2%), в резултат от по-високи данъчни постъпления основно косвеното облагане и социално- и здравно-осигурителните вноски. Поради положителен базов ефект от законодателни промени, недавъчните приходи, които се повишиха с 38.4% на годишна база, продължиха да имат съществен принос за общото нарастване. При разходите бе отчетено повишение от 10.8%, което се дължеше най-вече на увеличение при субсидиите (с дял от 8.6% от общите разходи) и плащанията за персонал (дял от 24%). Нарастването при последните бе в резултат от 10-процентното увеличение на заплатите на учителите и заетите в бюджетния сектор.

Съотношението на държавния дълг (вкл. гарантираният) към БВП се повиши минимално спрямо предишните месеци до 20.3%, но остана по-ниско от юли 2018 г. (22.5%).

Граф. 5 Компоненти на ХИПЦ с най-висок принос към инфлацията

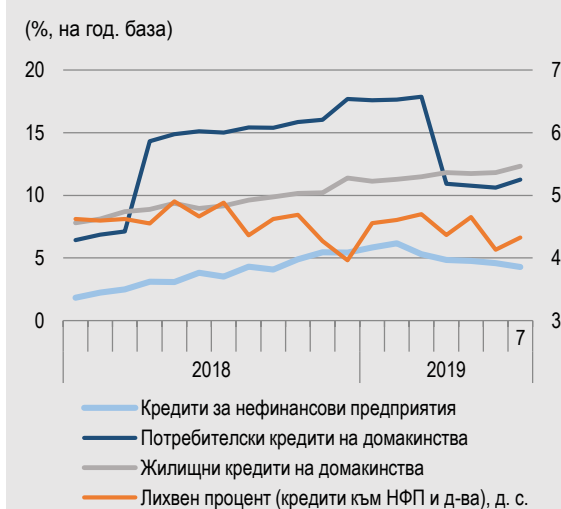
Източник: НСИ, МФ

Граф. 6 Износ, оборот за износ и очаквания

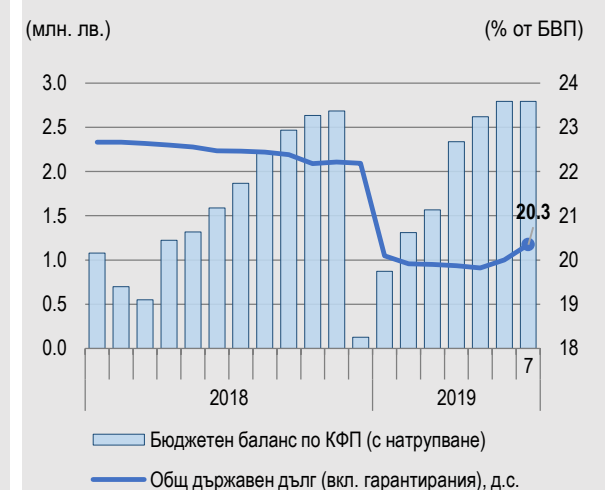
Източник: БНБ, НСИ

Граф. 7 Кредит към частния сектор

Източник: БНБ, МФ

Граф. 8 Бюджетно салдо и държавен дълг

Източник: МФ